

**МОНГОЛ УЛСЫН 2023 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛТЭЙ ХАМТ
ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛЬ, УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН
ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ
САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**НЭГ.ИРЭЭДҮЙН ӨВ САНГИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ
ЖУРМЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “Ирээдүйн өв санд хуваарилах хувь 2023 онд 0, 2024 онд 25, 2025 онд 45, 2026 оноос 65 байна” гэснийг “Ирээдүйн өв санд хуваарилах хувь 2023 онд 0, 2024 оноос 65 байна” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Тэмүүлэн, Ш.Адъяаа, Ц.Анандбазар, Х.Баделхан, Ж.Батжаргал, Д.Батлут, Б.Баттөмөр, Э.Батшугар, Ж.Бат-Эрдэнэ, Г.Ганболд, С.Ганбаатар, Н.Ганибал, Х.Ганхуяг, Ц.Даваасүрэн, Б.Жаргалмаа, Ц.Идэрбат, Ж.Мөнхбат, Г.Мөнхцэцэг, М.Оюунчимэг, Ц.Сандаг-Очир, Д.Сарангэрэл, Б.Саранчимэг, Ц.Сэргэлэн, Ц.Туваан, Ч.Ундрэм, Д.Цогтбаатар, О.Цогтгэрэл, Ц.Цэрэнпунцаг, С.Чинзориг, Ж.Чинбүрэн, Б.Энх-Амгалан, Т.Энхтүвшин /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/

**ХОЁР.АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 4 дүгээр зүйлээс “11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсгийн “мэргэжлийн хяналтын” гэснийг “геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий” гэж,” гэснийг хасаж, төслийн 1 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай заалт нэмэх:

“1/10 дугаар зүйлийн 10.1.19 дэх заалт:

“10.1.19.Ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилт болон ашигт малтмал эрэх, хайх, ашиглах үйл ажиллагаанд тавих улсын хяналтыг геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага гүйцэтгэнэ.””

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төсөлд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл нэмэх:

“6 дугаар зүйл.Ашигт малтмалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн 4 дүгээр зүйлээс “47 дугаар зүйлийн 47.9 дэх хэсэг,” гэснийг хасаж, хуулийн төслийн 3 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай хэсэг нэмэх:

“2/47 дугаар зүйлийн 47.9 дэх хэсэг:

“47.9.Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь хайгуулын ажлын явцад туршилтын журмаар олборлосон ашигт малтмалын төрөл, тоо, хэмжээг геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад бүртгүүлж зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр худалдан борлуулж болох бөгөөд бүртгүүлсэн мэдээллийг татварын байгууллагад тухай бүр хүргүүлнэ. Энэ тохиолдолд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчтэй нэгэн адил төлж, тайлагнана.””

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн 5 дугаар зүйлийн “Ашигт малтмалын тухай хуулийн” гэсний дараах “26 дугаар зүйлийн 26.7 дахь хэсгийн “, мэргэжлийн хяналтын албанд” гэснийг,” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУРАВ.ТӨРИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 57 дугаар зүйлийн 57.17 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“57.17.Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчид орон нутгийн нэмэгдэл олгож болно.”

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Нямбаатар,
/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо дэмжээгүй санал/**

**ДӨРӨВ.ХУВЬ ХҮНИЙ ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 21.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“21.1.Энэ хуулийн 14, 18 дугаар зүйлд заасны дагуу тухайн жилийн орлогыг тодорхойлоход 0-120 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 10 хувиар, 120 000 001-180 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 12 000 000 төгрөг дээр 120 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 15 хувиар, 180 000 000 төгрөгөөс дээш албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 21 000 000 төгрөг дээр 180 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 20 хувиар нэмж тооцон албан татвар ногдуулна.”

**ТАВ.ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1, 2 дугаар зүйлийг хасах.

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн

Төсвийн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Газрын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчид нь буцаах.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Энхтүвшин
/Байгаль орчин, хүнс хөдөө аж ахуйн байнгын хороо дэмжсэн санал/**

**ЗУРГАА.МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭНД ГАЗАР ӨМЧЛҮҮЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчид нь буцаах.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Энхтүвшин
/Байгаль орчин, хүнс хөдөө аж ахуйн байнгын хороо дэмжсэн санал/**

**ДОЛОО.НИЙТИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 18 дугаар зүйлийн 18.19 дэх хэсгийн “түүний дэд бүтцийг сайжруулах, хэвийн үйл ажиллагааг хангах зориулалтаар зарцуулна.” гэснийг “хэвийн үйл ажиллагааг хангахад зориулан төсвөөс санхүүжүүлнэ.” гэж өөрчлөх.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Амартүвшин
/Инновац, цахим бодлогын байнгын хороо дэмжсэн санал/**

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 32¹ дүгээр зүйлийн 32^{1.5} дахь хэсгийн “тус байгууллагад” гэсний өмнө “энэ хуулийн 32^{1.4} дэх хэсэгт заасны дагуу баталсан бүтэц, орон тооны хязгаарт багтаан” гэж нэмэх.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Амартүвшин
/Инновац, цахим бодлогын байнгын хороо дэмжсэн санал/**

3.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 32¹ дүгээр зүйлийн 32^{1.9} дэх хэсгийн “32^{1.1}” гэснийг “32^{1.1.1}, 32^{1.1.6}, 32^{1.1.8}” гэж өөрчлөх.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Амартүвшин
/Инновац, цахим бодлогын байнгын хороо дэмжсэн санал/**

4.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 32¹ дүгээр зүйлийн 32^{1.1} дэх хэсгийн 32^{1.1.1} дэх заалтын “түргэн,” гэснийг хасаж, мөн хэсгийн 32^{1.1.6} дахь заалтын “тасралтгүй, найдвартай” гэснийг “хэвийн” гэж өөрчлөх.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Амартүвшин
/Инновац, цахим бодлогын байнгын хороо дэмжсэн санал/**

НАЙМ.ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАСАГЛАЛ ДАХЬ ХЯНАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн “ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАСАГЛАЛ ДАХЬ ХЯНАЛТЫН ТУХАЙ” гэсэн хуулийн нэрийг “ЗАСГИЙН ГАЗАР ДАХЬ ХЯНАЛТЫН ТУХАЙ” гэж өөрчлөх. Үүнтэй уялдуулан төсөлд тусгагдсан “Гүйцэтгэх засаглал дахь хяналтын тухай” гэснийг “Засгийн газар дахь хяналтын тухай” гэж тохиолдол бүрд өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 11 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 11.4 дэх хэсэг нэмэх:

“11.4.Улсын төсвийн санхүүжилттэй хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалтын төсөл, арга хэмжээнд гүйцэтгэлийн хяналт шалгалт хийсэн бол төсвийн хяналтын сонсголыг явуулна.”

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энхбаяр
/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо дэмжсэн санал/**

3.Төслийн 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийн “асуудлаар урьдчилан мэдэгдэх асуудлаар” гэснийг “асуудлын хүрээнд урьдчилан мэдэгдэх” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн 16 дугаар зүйлийн 16.3 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“16.3.Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газрын дэд дарга нь Засгийн газрын хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга бөгөөд Ерөнхий хянан шалгагч байна.”

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энхбаяр
/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо дэмжсэн санал/**

Төсвийн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Төслийн 10 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 10.2 дахь хэсэг нэмэх:

“10.2.Гүйцэтгэх засаглалын хяналт шалгалтын ажлын ерөнхий дүнг жил бүр Улсын Их Хуралд танилцуулах.”

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энхбаяр
/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо дэмжээгүй санал/**

**ЕС.ТӨРИЙН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 2 дахь заалт буюу 5³ дугаар зүйлийн гарчгийн “Урьдчилан сэргийлэх” гэсний дараа “хяналт шалгалт” гэж нэмж, мөн заалтын 5^{3.2} дахь хэсгийн “хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий хэд хэдэн байгууллага” гэснийг “хяналт шалгалтын байгууллагууд” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 3 дахь заалт буюу 8.1.3 дахь заалтын “27.1-д заасны дагуу” гэснийг “27 дугаар зүйлд заасны дагуу” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн 2 дугаар зүйлээс “5.1 дэх хэсгийн “төлөвлөгөөт бус,” гэсний дараа “урьдчилан сэргийлэх,” гэж,” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн 3 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 2 дахь заалт нэмж, дугаарыг өөрчлөх:

“2/5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг:

5.1.Хяналт шалгалтыг төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн захиргааны байгууллага, орон нутагт хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага /цаашид “хяналт шалгалтын байгууллага” гэх/ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хийх бөгөөд төлөвлөгөөт, төлөвлөгөөт бус, урьдчилан сэргийлэх, гүйцэтгэлийн гэж ангилна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

5.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт буюу 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4 дэх заалтын “нийгмийн баталгааг хангах ажлыг” гэсний дараа “хууль тогтоомжийн хүрээнд” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

6.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт буюу 9 дүгээр зүйлийн 9.2.3 дахь заалтыг хасаж, мөн зүйлийн 9.2.4, 9.2.5, 9.2.6 дахь заалтын дугаарыг “9.2.3, 9.2.4, 9.2.5” болгон өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

7.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 4 дэх заалтын 10 дугаар зүйлийн 10.6 дахь хэсгийн “Хяналт” гэснийг “Хуульд өөрөөр заагаагүй бол хяналт” гэж өөрчилж, мөн хэсгийн “, төрийн захиргааны байгууллагад тухайн байгууллагын дарга” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

8.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “хуульд заасан эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны хяналт шалгалт” гэснийг “хуульд заасан эрх бүхий байгууллагын хяналт шалгалт” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

9.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “5.1 дэх хэсгийн “Хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага /цаашид “хяналт шалгалтын байгууллага” гэх/” гэснийг “Хуулиар хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх эрх олгосон байгууллага /цаашид “хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага” гэх/” гэж,” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

10.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн “Үндэсний лавлагаа лабораторийн” гэснийг “стандартчилал, хэмжил зүйн” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

11.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3 дахь заалт буюу 9 дүгээр зүйлийн гарчгийн, мөн 9.1 дэх хэсэг, 9.2.2 дахь заалт, 9.5 дахь хэсэг, мөн зүйлийн 4 дэх заалтын 10 дугаар зүйлийн 10.7 дахь хэсгийн “хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий” гэснийг “хяналт шалгалтын” гэж, мөн хуулийн төслийн 4 дүгээр зүйлийн “хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий” гэснийг “хяналт шалгалтын” гэж тохиолдол бүрд тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

АРАВ.ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлээс “хэсэг, 16 дугаар зүйлийн 16.3 дахь” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

АРВАН НЭГ.ТЭСЭРЧ ДЭЛБЭРЭХ БОДИС, ТЭСЭЛГЭЭНИЙ ХЭРЭГСЛИЙН ЭРГЭЛТЭД ХЯНАЛТ ТАВИХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “, 15.5” гэснийг, мөн зүйлийн “21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсгийн “мэргэжлийн хяналтын” гэснийг,” гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “22 дугаар зүйлийн” гэсний өмнө “15 дугаар зүйлийн 15.5 дахь хэсгийн “мэргэжлийн хяналтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга” гэснийг “геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн

захиргааны төв байгууллага” гэж, 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсэг,” гэж, мөн зүйлийн “22.4 дэх хэсгийн “мэргэжлийн хяналтын” гэсний дараа, “23.3 дахь хэсгийн “Мэргэжлийн хяналтын” гэсний дараа “төв” гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “геологи, уул уурхайн асуудал” гэсний дараах “хариуцсан” гэснийг “эрхэлсэн” гэж тохиолдолд бүрд өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

АРВАН ХОЁР.БАРИЛГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “46 дугаар зүйлийн 46.3 дахь хэсэг,” гэснийг хасаж, мөн зүйлийн ““асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэж,” гэсний дараа “46 дугаар зүйлийн 46.3 дахь хэсгийн “улсын хяналт хэрэгжүүлэх эрх бүхий” гэснийг “барилгын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв” гэж,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлээс “40 дүгээр зүйлийн 40.1.2 дахь заалт, 41 дүгээр зүйлийн 41.1, 41.4, 41.5, 41.8, 41.9 дэх хэсэг,” гэснийг, “, 38 дугаар зүйлийн 38.1.10 дахь заалтын “улсын хяналт хэрэгжүүлэх” гэснийг” гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

АРВАН ГУРАВ.ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан” гэснийг “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан байгууллага хэрэгжүүлнэ.” гэж, мөн зүйлийн “хэмжил зүйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны” гэснийг “хэмжил зүйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага хэрэгжүүлэх бөгөөд дарга нь салбарын улсын ерөнхий байцаагч байна.” гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

АРВАН ДӨРӨВ.ХҮНСНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “хуулийн” гэсний дараа “6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсэг, 7 дугаар зүйлийн 7.4 дэх хэсэг, 9 дүгээр зүйлийн 9.6 дахь хэсгийн “хяналтын байгууллага” гэснийг “хүнсний асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэж, 15 дугаар

зүйлийн 15.1 дэх хэсгийн “Хяналтын” гэснийг “Стандарчилал, хэмжил зүйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны” гэж,” гэж, мөн зүйлийн “тус тус өөрчилсүгэй” гэсний өмнө “, 18.2 дахь хэсгийн “5⁴.3-т” гэснийг “5⁵.3-т” гэж” гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**АРВАН ТАВ.ОРГАНИК ХҮНСНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийн “10.7 дахь хэсгийн” гэснийг “10.7.2 дахь заалтын” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**АРВАН ЗУРГАА.АМЬТАН, УРГАМАЛ, ТЭДГЭЭРИЙН ГАРАЛТАЙ ТҮҮХИЙ ЭД,
БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙГ УЛСЫН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ ҮЕИЙН ХОРИО
ЦЭЭРИЙН ХЯНАЛТ, ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “хуулийн” гэсний дараа “5 дугаар зүйлийн 5.2 дахь хэсгийн “улсын мэргэжлийн хяналтын байгууллагын дүгнэлтийг үндэслэн санхүүгийн асуудал эрхэлсэн сайд” гэснийг “санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэж,” гэж нэмж, төслийн 2 дугаар зүйлийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**АРВАН ДОЛОО.УРГАМАЛ ХАМГААЛЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “мэргэжлийн хяналтын” гэсний өмнөх “болон” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 2 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“2 дугаар зүйл. Ургамал хамгааллын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.2 дахь заалтын “байгууллага, мэргэжлийн хяналтын төв” гэснийг, Зургадугаар бүлгийн гарчгийн, 15 дугаар зүйлийн гарчгийн, мөн зүйлийн 15.2 дахь хэсгийн “мэргэжлийн” гэснийг тус тус хассугай.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**АРВАН НАЙМ.УЛСЫН НӨӨЦИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “17.1.4 дэх заалтын “мэргэжлийн хяналтын” гэснийг” гэсний дараа ““холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллага, хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий” гэж” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**АРВАН ЕС.ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийн “42 дугаар зүйлийн гарчгийн “мэргэжлийн” гэснийг, мөн зүйлийн 42.1 дэх хэсгийн “мэргэжлийн хяналтын,”” гэснийг “42 дугаар зүйлийн гарчгийн, мөн зүйлийн 42.1 дэх хэсгийн “мэргэжлийн”” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРЬ.ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлээс “7 дугаар зүйлийн 7.1.6 дахь заалт,” гэснийг хасаж, төсөлд доор дурдсан агуулгатай 2 дугаар зүйл нэмэх:

“2 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.6 дахь заалтын “, мэргэжлийн хяналтын байгууллага” гэснийг хассугай.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН НЭГ.ДАРХЛААЖУУЛАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “мэргэжлийн хяналтын” гэсний дараа “байгууллага” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ХОЁР.ХИМИЙН ХОРТ БОЛОН АЮУЛТАЙ БОДИСЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн “хариуцсан” гэснийг “эрхэлсэн” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ГУРАВ.ЭРҮҮЛ АХУЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн “хууль, хяналтын” гэсний өмнө “холбогдох” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ДӨРӨВ.МАНСУУРУУЛАХ ЭМ, СЭТГЭЦЭД НӨЛӨӨТ БОДИСЫН ЭРГЭЛТЭД
ХЯНАЛТ ТАВИХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “төрийн захиргааны” гэсний дараа “төв” гэж нэмж, дугаарыг 14.3 болгон өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ТАВ.ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛИЙН ХООЛ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ,
ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.1 дэх заалтын “хүнсний,” гэсний дараа “болон” гэж нэмж, мөн зүйлийн 12 дугаар зүйлийн 12.3 дахь хэсгийн “, албан тушаалтан” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ЗУРГАА.БОЛОВСРОЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 37 дугаар зүйлийн 37.1 дэх хэсгийн “төрийн захиргааны төв байгууллага,” гэсний дараа “төрийн захиргааны байгууллага, хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллага” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1.1 дэх заалтын “улсын байцаагчийн” гэсний өмнө “болон” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ДОЛОО.ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 33 дугаар зүйлийн 33.1 дэх хэсгийн “эрх олгосон хөдөлмөрийн” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН НАЙМ.ХӨДӨЛМӨРИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 161 дүгээр зүйлийн 161.1 дэх хэсгийн “хариуцсан төрийн захиргааны” гэснийг “эрхэлсэн төрийн захиргааны төв” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ХОРИН ЕС.ХӨДӨЛМӨРИЙН ХӨЛСНИЙ ДООД ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсгийн “хариуцсан төрийн захиргааны” гэснийг “эрхэлсэн төрийн захиргааны төв” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧ.ХҮН ХУДАЛДААЛАХТАЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 5 дугаар зүйлийн 5.9 дэх хэсгийн “хариуцсан төрийн захиргааны” гэснийг “эрхэлсэн төрийн захиргааны төв” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧИН НЭГ.НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 24 дүгээр зүйлийн 24.7 дахь хэсгийн “хариуцсан төрийн захиргааны” гэснийг “эрхэлсэн төрийн захиргааны төв” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧИН ХОЁР.ХҮҮХЭД ХАРАХ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийн “хариуцсан төрийн захиргааны” гэснийг “эрхэлсэн төрийн захиргааны төв” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧИН ГУРАВ.СОЁЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 39 дүгээр зүйлийн “39.2 дахь хэсгийн “Аймаг, дүүргийн мэргэжлийн хяналтын” гэснийг “Соёлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны” гэж тус тус” гэснийг хасаж, мөн хуульд доор дурдсан агуулгатай 2 дугаар зүйл нэмэх.

“2 дугаар зүйл.Соёлын тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.2 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧИН ДӨРӨВ.ГААЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 258 дугаар зүйлийн 258.1 дэх хэсгийн “мэргэжлийн хяналт,” гэсний дараа “цагдаагийн зэрэг” гэж, “холбогдох хяналтын болон” гэсний дараа “цагдаа,” гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧИН ТАВ.ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийн “заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.” гэснийг “заалтын мэргэжлийн хяналтын” гэснийг “Засгийн газрын хяналт хэрэгжүүлэх” гэж өөрчилсүгэй.” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

**ГУЧИН ЗУРГАА.ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН БАТАЛГАА ГАРГАХ
ЗӨВШӨӨРӨЛ ОЛГОХ ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Төслийн 2 дахь заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Даваасүрэн

**ГУЧИН ДОЛОО.“ТОГТООЛЫН ХАВСРАЛТАД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ” МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дэх заалтын “27.Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн газар” гэснийг “27.Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 1 дэх заалтын “Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг” гэсэн хэсэгт “27.Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн газар” гэсний өмнө “Монгол Улсын Шадар сайд бөгөөд Эдийн засаг, хөгжлийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг” гэсэн хэсэгт “27.Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар” гэж,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

Төсвийн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Төслийн 1 дэх заалтын “, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг” гэсэн хэсэгт “27.Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн газар” гэж” гэснийг хасах.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энхбаяр,
/Төрийн байгуулалтын байнгын хороо дэмжээгүй санал/**

**ГУЧИН НАЙМ. “МОНГОЛ УЛСЫН 2023 ОНЫ ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ
БАТЛАГДСАНТАЙ ХОЛБОГДУУЛАН АВАХ ЗАРИМ АРГА
ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ” МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААР:**

Төсвийн байнгын хороо дэмжсэн санал:

1.Төслийн 1 дэх заалт болон 2.2 дахь дэд заалтыг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

2.Төслийн 2 дахь заалтын 1 дэх дэд заалтын “2023 оны төсөвт тусгагдаагүй төсөвт өртгийн нэмэгдлийг Төрийн аудитын байгууллагын дүгнэлт, зөвлөмжийг үндэслэн дараа онуудын төсөвт тусган шийдвэрлэх” гэснийг “улсын төсвөөс санхүүжүүлж хэрэгжүүлэхээр төсвийн хуульд тусгаж батлагдсан төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийн нэмэгдлийг Төрийн аудитын байгууллагын дүгнэлт, зөвлөмжийг үндэслэн шаардлагатай бол төсвийн хуульд тусган шийдвэрлүүлэх” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн 2 дахь заалтын 3 дахь дэд заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн 2 дахь заалтад доор дурдсан агуулгатай 8 дахь дэд заалт нэмэх:

“8/Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн бараа, ажил, үйлчилгээний худалдан авалт, хөрөнгө оруулалт, татвар төлөлт, өр төлбөр, хүний нөөцийн мэдээллийг тухайн хуулийн этгээдийн цахим хуудаст ил тод, нээлттэй байршуулах;”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

5.Төслийн 2 дахь заалтад доор дурдсан агуулгатай 9 дэх дэд заалт нэмэх:

“9/Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн борлуулалт, экспортын гэрээг татварын нэгдсэн системд бүртгүүлэх, бүртгүүлээгүй тохиолдолд бүтээгдэхүүнийг экспортод гаргахгүй байх, борлуулалт болон худалдан авах нууц гэрээг Улсын Их Хуралд танилцуулах;”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

6.Төслийн 2 дахь заалтад доор дурдсан агуулгатай 10 дахь дэд заалт нэмэх:

“10/Эрүүл мэндийн даатгалын санд үүссэн өр төлбөрийг 2023 оны төсвийн жилд өр төлбөр үүсгэхгүйгээр барагдуулах арга хэмжээ авах.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

Төсвийн байнгын хороо дэмжээгүй санал:

1.Төслийн 2 дахь заалтад доор дурдсан агуулгатай 11 дэх дэд заалт нэмэх:

“11/Орон нутагт нислэг үйлдэж байгаа авиа компанид олгож байгаа татаасыг тухайн аймагт байнга оршин суугч зорчин явагч иргэдийн тийзийн үнээс хөнгөлөх зарчмаар өөрчлөн шийдвэрлэхийг Засгийн газарт даалгах.”

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Ш.Раднаасэд нарын 19 гишүүн

НАЙРУУЛГЫН САНАЛ:

1.Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн бүтэц, нэр томьёо, хэл найруулга, дэс дараалал, бүлэг, зүйл, заалтын дугаар, ишлэлийг нийцүүлж өөрчлөх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг